

SUOMEN AKATEMIA

**Julkisen talouden suunnitelmaehdotus 2025–
2028 (JTS)**

**Suomen Akatemian hallitus
16.10.2023**

SUOMEN AKATEMIA

Sisällysluettelo

1.	Suomen Akatemian tehtävät ja strategia	3
2.	Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2025-2028	5
2.1.	Toiminnan tilannekatsaus 2023	5
2.2.	Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen.....	6
3.	Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma	
	suunnitelmakaudella 2025-2028	10
3.1.	Tutkimusrahoituksen kehystaso 2025-2028.....	10
3.2.	Tutkimusrahoituksen kehittäminen.....	11
4.	Toimintamäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma	
	suunnitelmakaudella 2025-2028	12

Momenttikohtaiset liitemuistiot

Liitemuistio 1. Momentti 29.01.05: Suomen Akatemian toimintamenot

Liitemuistio 2. Momentti 29.40.51: Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat

Liitemuistio 3. Momentti 29.40.54: Strateginen tutkimusrahoitus

Liitetaulukot

1. Suomen Akatemian tehtävät ja strategia

Suomen Akatemiaa koskevassa laissa (20.11.2009/922) todetaan seuraavasti.

Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan. Akatemian tehtävänä on

- Edistää tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä niiden hyödyntämistä rahoittamalla niitä ja osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön;
- Toimia asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa;
- Suorittaa muut asiantuntijatehtävät, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa.

Suomen Akatemia koostuu lain määräämistä luottamuselimistä ja hallintovirastosta.

Akatemian yhteydessä toimii Strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka tehtävänä on rahoittaa pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta.

Strategia on hyväksytty Akatemian hallituksessa 5.6.2023.

VISIOMME

ROHKEAA TIEDETTÄ SUOMEN JA MAAILMAN PARHAAKSI

TOIMINTA-AJATUKSEMME

AVAAMME UUSIA VÄYLIÄ KORKEALAATUISEEN, VASTUULLISEEN JA VAIKUTTAVAAN TUTKIMUKSEEN

STRATEGISET VAIKUTTAVUUSTAVOITTEEMME

Suomen Akatemian toiminnan ansiosta:

SYNTYY TIETEELLISIÄ LÄPIMURTOJA JA RATKAISUJA YHTEISKUNNAN HYVÄKSI

Suomessa tehtävä tutkimus on useilla aloilla maailman kärkeä.

Tutkimusideoiden vapaa kilpailu ja harkittu tieteellinen riskinotto lujittavat Suomessa tehtävän tutkimuksen monipuolisuutta, monialaisuutta ja vaikuttavuutta.

Strategisesti valittu tutkimusrahoitus ja innovatiiviset avaukset edistävät laajojen yhteisten haasteiden ratkaisemista. Siirtymä tutkimuksesta sen hyödyntämiseen on saumatonta.

TIEDE UUDISTUU JA UUDISTAA

Suomalaisten TKI-toimijoiden yhteistyö on systeemistä. Pitkäjänteisen tieteellisen tutkimuksen asema osana tasapainoista TKI-rahoituksen kokonaisuutta on vahva.

Kilpailukykyiset tutkijat, tutkimusympäristöt ja osaamiskeskittymät sekä korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit uudistavat tiedettä ja yhteiskuntaa.

Monitieteinen yhteistyö ja kansainvälisyys nostavat tutkimuksen laatua sekä luovat uusia tieteellisiä kysymyksiä, tutkimusta ja tutkimusaloja.

Suomalainen tiedeyhteisö on vastuullisen tieteen edelläkävijä.

KORKEATASOINEN OSAAMINEN VAHVISTUU JA VAIKUTTAA

Suomessa on TKI-tehtävissä nykyistä enemmän tutkijakoulutettuja korkeatasoisia osaajia.

Suomi on kansainvälisesti johtavia tutkimukseen perustuvan osaamisen maita.

Osaamme hyödyntää myös muualla tuotettua tietoa ja vastata ennakoimattomiinkin osaamistarpeisiin.

Vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi:

Kehitämme toimintatapojamme

- Rakennamme tasapainoista ja ajanmukaista rahoituskokonaisuutta, terävöitämme rahoitusmuotojemme tavoitteita ja kehitämme tehokkaita ohjausmekanismeja.
- Parannamme kykyämme tukea innovatiivisia ja tieteellistä riskiä sisältäviä avauksia.
- Vahvistamme toimivaa vuorovaikutusta tiedon tuottajien ja hyödyntäjien välillä yhteistyössä muiden TKI-toimijoiden kanssa.
- Toimimme kansainvälisessä yhteistyössä strategisesti valittujen kumppanien kanssa.
- Vaikutamme aktiivisesti EU-ohjelmien ja pohjoismaisten ohjelmien suunnitteluun ja vahvistamme Suomessa työskentelevien tutkijoiden valmiuksia menestyä EU-hauissa.
- Tarjoamme laadukkaan kansainvälisen tason palvelukokemuksen.

Työyhteisönä innostumme ja kehitämme yhdessä

- Teemme yhdessä, opimme uutta ja kokeilemme rohkeasti.
- Arkisilla teoilla ja kohtaamisilla ylläpidämme työyhteisön myönteistä ilmapiiriä ja toistemme hyvinvointia.
- Kehitämme työyhteisömme monimuotoisuutta.

Organisaatiomme on ajanmukainen

- Yksinkertaistamme toimintarakennettamme tarkoituksenmukaiseksi, matalan hierarkian organisaatioksi, jossa on selkeä toiminnanohjaus.
- Vahvistamme työn merkityksellisyyttä, rakennamme kiinnostavia urapolkuja ja lujitamme Akatemian houkuttelevuutta työnantajana.
- Sujuvoitamme työtä hyödyntämällä digitalisaatiota ja parhaita mahdollisia työvälineitä.

AKATEMIAN ARVOT

Akatemian toimintaa ohjaavat avoimuus, läpinäkyvyys, luotettavuus sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

2. Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2025-2028

Julkisen talouden suunnitelmaehdotus (JTS) vuosille 2025-2028 muodostaa pohjan Akatemian tulevan toiminnan suunnitteluprosessille. Suunnitelma sisältää Akatemian strategian sekä siitä johdetut kehittämistavoitteet sekä toimenpiteet ja voimavaratavoitteiden saavuttamiseksi suunnitelmakaudella 2025-2028.

2.1. Toiminnan tilannekatsaus 2023

Suomen Akatemia rahoittaa kansainväliseen vertaisarviointiin perustuen korkeatasoista tutkimusta, edistää tutkimusrahoituksellaan tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä toimii yhteiskunnassa tieteen puolesta puhujana. Akatemian hallitus päättää vuosittain tutkimusrahoituksen päätösten perusteluista ja käytävissä olevien rahoitusmuotojen sisällöistä.

Akatemian toinen päätehtävä on toimia asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa. Akatemian tiedepoliittisen asiantuntijuuden perusta muodostuu vuorovaikutuksesta TKI-toimijoiden kanssa kotimaassa ja kansainvälisesti. Akatemia tuo asiantuntemustaan erilaisiin valmistelu- ja selvitystoimiin sekä tuottaa tiedettä ja sen tekemistä koskevaa tietopohjaa tiedepoliittisen päätöksenteon tueksi.

Akatemian kansainvälinen arviointi valmistui maaliskuussa 2022. Arvioinnin mukaan Akatemia toimii kokonaisuudessaan hyvin, ja ydintehtävässään erinomaisesti, kun otetaan huomioon taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot. Rahoitusprosessi toimii hyvin esimerkiksi monitieteisen ja tieteiden välisen tutkimuksen rahoituksessa ja esimerkiksi sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta. Akatemian vertaisarvioinnin perusteella rahoittama tutkimus on tieteellisesti merkittävästi vaikuttavampaa kuin muu suomalainen tutkimus ja edistää tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimintaa.

Kansainvälisen arvioinnin jatkotoimenpiteenä on jo toteutettu 2022 nuoren tutkijasukupolven rahoitusmuotojen uudistus. Akatemia on myös yksinkertaistanut tutkimusrahoituksen haku-, arviointi- ja päätösprosesseja systemaattisesti.

Tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelma 2022-2024

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellytti tilinpäätöskannanotossaan 2022, että Akatemia tekee suunnitelman, jolla tuleva toiminta sovitetaan yhteen toimintamäärärahojen kanssa. Pääjohtajan käynnistämää tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelmaa toteutetaan vuosina 2022–2024. Sen tavoitteena on vähentää

tutkimusrahoitustoiminnan työvoimatarvetta, lisätä työn automatisointia ja parantaa työn tuottavuutta kehittämällä Akatemian prosesseja ja uudistamalla sähköinen asiointijärjestelmä. Muutosohjelman tuloksena Akatemian tutkimusrahoitustoimintaa kyetään panemaan toimeen laadukkaasti aiempaa pienemmin resurssein kuitenkin samalla varmistaen, että resursseja on tutkimusrahoituksen toimeenpanon lisäksi riittävästi käytettävissä kansainvälisiin tehtäviin, tiedepoliittisiin asiantuntija-tehtäviin sekä sisäiseen kehittämiseen.

Muutosohjelman tavoitteissa onnistuminen on keskeinen osa toiminnallista varautumista tutkimusrahoituksen tason kasvuun vuosina 2024–2029. Asiantuntemuksen hyödyntäminen puolestaan edellyttää, että Akatemian henkilöstön kokemaa työkuormitusta saadaan kohtuullistettua.

Tutkimusrahoitustoiminnan muutosohjelmaan sisältyy erilaisia kehittämishankkeita, joista keskeisimmät ovat 1) rahoituksen myöntöprosessin keventämishanke ja 2) tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän uudistamishanke.

Rahoituksen myöntöprosessin keventämishankkeen osana Akatemia järjestää uudelleen rahoitushakujen vuosikelloa ja lyhentää akatemiaturkija- ja akatemiahakemusten käsittelyaikaa aiemmasta yhdeksästä kuukaudesta kuuteen kuukauteen jo vuonna 2024. Lyhentämisen mahdollistaa se, että arviointipaneelit otsikoidaan ennalta ja hakemusten sijoittaminen paneeleihin siirretään hakijoille itselleen. Akatemiaturkija- ja akatemiahakemusten käsittelyaikaa lyhennetään myös rajaamalla arviointipaneelin kokouskäsittely vain niihin hakemuksiin, jotka ovat saaneet panelistien ennakoarvioissa riittävän hyvät arvosanat.

Osana muutosohjelmaa tutkimusrahoituksen tietojärjestelmä uudistetaan niin, että nykyinen SARA-järjestelmä, jonka elinkaari on loppumassa, on mahdollista korvata uudella vuoden 2025 aikana. Tässä yhteydessä Akatemiassa on selvitetty, olisiko oman järjestelmäkehityksen sijasta mahdollista ottaa käyttöön valtionhallinnon yhteinen VA-digijärjestelmä. Akatemia keskustelee yhteisessä työryhmässä valtiovarainministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtiokonttorin kanssa järjestelmien integraatiosta.

Organisaatiouudistus 2023-2024

Osana strategian toimeenpanoa Akatemian hallintovirastossa käynnistettiin 18.9.2023 organisaatiouudistus. Tavoitteena on, että uusi organisaatio astuu voimaan 1.9.2024.

2.2. Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen

Akatemian tutkimusrahoitus korkealaatuiseen, vastuulliseen ja vaikuttavaan tutkimukseen vahvistaa ja uudistaa osaamis pohjaa. Yhteistyö, yhdessä tekeminen ja vuorovaikutus muiden toimijoiden kanssa ovat keskeisiä sekä tutkimusrahoitukseen

liittyvässä toiminnassa että Akatemian roolissa tiedepolitiikan ja tutkimuksen asiantuntijana.

Tutkimusrahoituksen vaikuttavuuteen erityisesti kestävästä taloudellisesta kasvun edellytysten mahdollistajana kohdistuu odotuksia. Suomen hallitus toteaa hallitusohjelmassaan 20.6.2023:

- Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla (TKI) on ratkaiseva merkitys uuden tiedon ja osaamisen synnyttämisessä, tuottavuuden kasvussa, elinkeinon uudistumisessa ja hyvinvoinnin luomisessa. Koko ihmiskuntaa koskevat haasteet sekä Suomen talouden vahvistaminen edellyttävät merkittäviä investointeja tutkimukseen ja innovaatioihin sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.
- T&K-rahoituksen kansantaloudellista vaikuttavuutta nostetaan painottamalla tutkimus-yritys-yhteistyöhön kohdentuvaa rahoitusta sekä rahoittamalla yhteiskäyttöisiä TKI-infrastruktuureja.

Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa 2022 nostettiin esiin useita kehittämistoimenpiteitä.

- Vahvistetaan Akatemian roolia laatuun perustuvana tutkimusrahoittajana ja tutkimuksen laadun varmistajana.
- Vahvistetaan Suomen Akatemian resilienssiä ydintehtävässään kilpaillun vertaisarvioitun kansainvälisesti korkeatasoisen tutkimuksen rahoittajana
- Vahvistetaan Akatemian kykyä kytkeytyä joustavasti muihin tutkimusjärjestelmän toimijoihin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- Kehitetään Akatemian roolia tiedontuotannossa.

Akatemian kesäkuussa 2023 hyväksytty strategia antaa hyvän perustan strategiseen kehittämiseen toiminnan vaikuttavuuden nostamiseksi.

Syntyy tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi

Suomessa tehtävä tutkimus on maailman kärkeä.

Tutkimusideoiden vapaa kilpailu ja harkittu tieteellinen riskinotto lujittavat Suomessa tehtävän tutkimuksen monipuolisuutta, monialaisuutta ja vaikuttavuutta.

Strategisesti valittu tutkimusrahoitus kuten missiot ja innovatiiviset avaukset edistävät laajojen yhteisten haasteiden ratkaisemista. Siirtymä tutkimuksesta sen hyödyntämiseen on saumatonta.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Akatemian rahoituskokonaisuus on ajanmukainen. Kehittämistyössä otetaan huomioon sekä tieteestä että yhteiskunnasta juontuvat tarpeet. Toteutetaan rahoitusmuotojen kokonaisuudistus vuodesta 2024 alkaen.
- Rahoituksen kohdentamista suuriin yhteisiin haasteisiin kuten ilmastonmuutokseen jatketaan.

- Missioihin suuntautuvaa toimintaa kehitetään vaiheittain. Missiorahoituksella edistetään yhteiskunnallista ja taloudellista vaikuttavuutta valitun mission saavuttamiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan missioita, jotka pohjautuvat lippulaivojen toiminta-alueilla tunnistettuihin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Rahoitusta kohdenetaan tutkijalähtöisesti muotoutuville ekosysteemeille. Syntyvien ekosysteemien konaisuutta voidaan täydentää myös muulla rahoituksella.
- Proof of concept -rahoitusta jatketaan vuosina 2024-2028. Rahoituksen tavoitteena on korkeatasoisesta tutkimuksesta kumpuavan osaamisen ja tutkimustulosten hyödyntäminen kohti taloudellista ja muuta vaikuttavuutta.

Tiede uudistuu ja uudistaa

Suomalaisten TKI-toimijoiden yhteistyö on systeemistä. Laadukas ja monipuolinen tieteellinen perustutkimus ja soveltava tutkimus ja innovaatiotoiminta tarvitsevat toisiaan.

Yhteistyöllä mm. Business Finlandin kanssa luodaan tulevaisuuden osaamista ja ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin, kehitetään uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edistetään kestävästä kasvusta.

Osaamiskeskittymät tuovat monimuotoista vaikuttavuutta. Innovaatioketjun kaikkia osia tulee kehittää tasapainoisesti. Tutkimusta ja sitä hyödyntäviä verkostoja koostetaan isommiksi osaamiskeskittymiksi ja ekosysteemeiksi.

Kilpailukykyiset tutkijat, tutkimusympäristöt ja osaamiskeskittymät sekä korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit uudistavat tiedettä ja yhteiskuntaa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lippulaivaohjelmat. Akatemia varaa lippulaivaohjelmalle riittävän rahoitustason.

- LL 1-2, rahoitus 2018-2025
- LL 3, rahoitus 2020-2027
- LL 4 -haku avattu huhtikuu 2023, päätökset tehdään 1/2024

Tutkimuksen infrastruktuurien rahoituksen taso pidetään vähintään vuoden 2023 tason mukaisena. Kehittämistyötä jatketaan tutkimusinfrastruktuuri-toiminnan pitkän aikavälin suunnitelman mukaan (TIPAS 2024-2030).

Huippuyksikköohjelma. Huippuyksikköohjelmien 2018-2025 sekä 2022-2029 toteuttamiseksi tarvitaan riittävä rahoitustaso Uusi huippuyksikköohjelma käynnistetään 2026 (aiehdotus alkaa 2024). Tavoitteena on integroida akatemiaprofessori -haku osaksi tulevaa huippuyksikköhakua.

Kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan rahoitustoiminassa sekä läpileikkaavasti että erilaisten yhteistyösopimusten (mm. Yhdysvallat) kautta. Kansainvälisen linjauksen päivitys valmistuu syksyllä 2023.

Korkeatasoinen osaaminen vahvistuu ja vaikuttaa

Suomessa on TKI-tehtävissä nykyistä enemmän tutkijakoulutettuja korkeatasoisia osaajia.

Korkeatasoinen tutkimus ja tutkimukseen perustuva koulutus lisäävät sivistystä ja uuden tieteellisen tiedon ymmärrystä sekä luovat välttämätöntä osaamispohjaa myös innovaatiotoiminnalle.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tutkijakunnan uudistumisen tukeminen ja tutkimuksen laadun nostaminen.
- Tutkijakoulutettujen osaajien määrää kasvatetaan rahoittamalla väitöskirjatutkijoita Akatemia hankerahoituksessa.
- Tuotetaan TKI-järjestelmää palvelevia tietoaineistoja, tilastoja ja selvityksiä tieteen rahoituksen kokonaisuudesta ja vaikuttavuudesta sekä Akatemian oman toiminnan kehittämiseksi että T&K -toimijoiden käyttöön. Uudistetaan Tieteen tila -prosessi.

Vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi

Kehitämme toimintatapojamme

Työyhteisönä innostumme ja kehitymme yhdessä

Organisaatiomme on ajanmukainen

Toiminnalliset tavoitteet:

- Henkilöstön osaamista vahvistetaan tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti
 - Osaamisen uudistuminen ja kehittyminen tukee uusien toimintatapojen ja palvelujen kehittämistä sekä henkilöstön työhyvinvointia.
 - Toimintaa kehittämällä, tehtäviä priorisoimalla ja prosesseja keventämällä (ks. muutosohjelma) henkilöstön työkuormitusta vähennetään ja työaika vapautetaan uusiin tehtäviin.
 - Sovellamme Akatemian arvoja ja yhdessä laadittuja kultaisia kunnioitussääntöjä arjessa, vahvistaen yhteisöllisyyttä
 - Tarkastelemme rekrytointikäytäntöjämme ja järjestämme henkilöstölle koulutusta työyhteisön moninaisuudesta.
- Toteutamme organisaatiouudistuksen vuoden 2024 aikana.
 - Yksinkertaistamme toimintarakennettamme tarkoituksenmukaiseksi, matalan hierarkian organisaatioksi, jossa on selkeä toiminnanohjaus.
 - Vahvistamme työn merkityksellisyyttä, rakennamme kiinnostavia urapolkuja ja lujitamme Akatemian houkuttelevuutta työnantajana.
 - Kehitämme johtamisjärjestelmäämme. Pyrimme entistä laadukkaampaan johtamiseen ja esihenkilötyöhön ja jatkamme valmentavan työotteen soveltamista työssämme.

- Sujuvoitamme työtä hyödyntämällä digitalisaatiota ja parhaita mahdollisia työvälineitä.
 - Uusi tietojärjestelmä luo edellytykset entistä sujuvampaan prosessiin ja käytettävyyteen.
 - Selvitämme tekoälyn vaikutusta ja hyödyntämismahdollisuuksia työssämme ja varmistamme henkilöstön osaamisen ajanmukaisuuden.

3. Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2025-2028

3.1. Tutkimusrahoituksen kehystaso 2025-2028

Valtion talousarviossa Akatemian tutkimusmäärärahat ovat momentilla 29.40.51. Momentilla 29.40.66 ovat rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille. Strategisen tutkimuksen neuvoston myöntövaltuus on valtion talousarviossa omalla momentillaan 29.40.54.

Momentti 29.40.51 Akatemian käytettävissä oleva valtuus tarkistetussa kehyspäätöksessä 9.10.2023:

Momentti 29.40.51	2024	2025	2026	2027	2028
	460,2 miljoonaa	460,2 miljoonaa	460,2 miljoonaa	460,2 miljoonaa	460,2 miljoonaa

Akatemian valtuus (momentti 51) kasvaisi 55 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 45 miljoonaa vuosina 2025-2028 verrattuna aikaisempaan kehystasoon.

Julkisen talouden suunnitelman 2024–2027 (9.10.2023) mukaan Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus nousee n. 460 miljoonaan euroon kehyskaudella. Lisärahoituksesta suunnataan vuosittain lippulaivoihin 30 miljoonaa euroa (40 miljoonaa euroa vuonna 2024), tutkitun tiedon vaikuttavuuteen 10 miljoonaa euroa ja kansalliseen tutkimusinfrastruktuuriin 5 miljoonaa euroa.

Liitetaulukossa 1 esitetään Akatemian valtuuden taso ja kohdentuminen eri toimintoihin 2024 kehyspäätöksen mukaisena. Siinä on huomioitu edellämainitut rahoituksen kohdentamiset lippulaivoihin, tutkimuksen infrastruktuuriin ja tutkitun tiedon vaikuttavuuteen (Proof of concept).

Kilpailullisen, kansainvälisen, pitkäjänteisen ja uutta luovan tutkimusrahoituksen valtuus pyritään pitämään noin 200-220 miljoonan euron tasolla, jotta kilpailukykyisimpien hakemusten hyväksymisprosentti pysyisi tavoitellulla 15 % tasolla. Valtuutta käytetään ns. bottom-up rahoitukseen muun muassa akatemiahankkeisiin, akatemiaturkijoihin ja kansainväliseen yhteistyöhön. Valtuutta varaudutaan kohdentamaan myös uusiin, ennakoimattomiin tarpeisiin.

T&K-osaajien määrän nostamiseen tohtorikoulutusta vahvistamalla

varaudutaan kohdentamaan (akatemiahankkeiden kautta) 2025-2028 hallitusohjelman ja parlamentaarisen TKI-ryhmän osaajapulaan liittyvien kirjausten perusteella vuosittain 30 miljoonaa euroa.

Osaamiskeskittymien ja tutkimusinfrastruktuurien rahoituksessa otetaan huomioon Akatemian lisärahoituksesta jo tehdyt linjaukset.

- 2024 lippulaivoihin kohdennetaan 40 miljoonaa euroa ja 30 miljoonaa euroa 2025-2027. Lippulaivojen kansainväliseen yhteistyöhön varataan kehysrahoituksesta vuosittain 10 miljoonaa vuosina 2025-2028.
- Suomen hallituksen tekemän suuntaamispäätöksen (5 miljoonaa euroa) lisäksi Akatemia varautuu nostamaan kehysrahoituksensa puitteissa tutkimusinfrastruktuurien rahoitusta niin, että se on yhteensä 35 miljoonaa vuonna 2024; vuosina 2025-2026 40 miljoonaa euroa ja 2027-2028 45 miljoonaa euroa.

Huippuyksiköiden rahoitus jakaantuu CoE 2022-2029 sekä käynnistyvän huippuyksikköohjelman 2026-2033 (aiehaku 2024) kesken:

- huippuyksiköiden 2022-2029 rahoitukseen varataan kaikkiaan 39 miljoonaa euroa vuosina 2026 ja 2027.
- huippuyksiköiden 2026-2033 rahoitukseen varataan kaikkiaan 66 miljoonaa euroa vuosina 2025-2028, ml. akatemiaprofessorien rahoitus. Vuonna 2030 kahdeksanvuotista ohjelmaa varaudutaan rahoittamaan 39 miljoonalla.

Yliopistojen profiloitumisen vahvistamiseksi on varauduttu 2024-2028 aikaisempien vuosien mukaisesti 50 miljoonan euron vuosittaiseen kohdennukseen.

Tietojärjestelmät ja laitehankinnat

Suomen Akatemia on tehnyt vuoden 2024 talousarvioon täydentävän esityksen, että momentille 29.40.51 palautetaan käyttötarkoitus ”*Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen ohjelmisto- ja laitehankintojen menoihin*” sellaisena kuin se on vuoden 2023 talousarviossa.

Jos Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen ohjelmisto- ja laitehankintojen menot eivät lukeudu momentin 29.40.51 käyttötarkoituksiin, ei Akatemialla ole tietojärjestelmänsä uudistamiseen käytettävissä muuta rahoituslähdeä kuin toimintamenomomentti. Sen mitoituksessa ei ole tätä huomioitu.

3.2. Tutkimusrahoituksen kehittäminen

Momentti 29.40.51

Liitetaulukossa 2 Akatemia esittää kehys-suunnitelman ylittävän kehittämissuunnitelman, jonka lähtökohtana ovat hallitusohjelma ja laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta.

Suomen hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut toimeenpanemaan parlamentaarisen TKI-työryhmän ehdotukset siitä, miten Suomen T&K-toiminnan rahoitus nostetaan neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Hallitusohjelman mukaan T&K-rahoituksen lisäyksiä kohdistetaan kilpailtuun rahoitukseen Akatemian ja Business Finlandin kautta.

Hallitusohjelman linjausten mukaisesti T&K-rahoituksen kansantaloudellista vaikutavuutta nostetaan. Kasvava T&K-rahoitus tarjoaa mahdollisuudet TKI-toiminnan monipuoliseen vahvistamiseen. Toiminnassa hyödynnetään sekä olemassa olevia tehokkaita rahoitusvälineitä, kuten tutkijalähtöistä rahoitusta ja lippulaivahankkeita että TKI-rahoittajaorganisaatioiden uusia yhteisiä ohjelmia ja yhteiskäyttöisiä TKI-infrastruktuureja.

Tutkimusrahoituksen kehittämissuunnitelmassa esitetään seuraavat lisäykset kehysuunnitelmaan verrattuna:

Momentin numero ja nimi	Esitys yhteensä vuodesta 2025 alkaan, euroa	Määrärahan/valuuden jakautuminen, euroa (1000 euroa)			
		2025	2026	2027	2028
29.40.51 Suomen Akatemian tutkimusvaluutus	Valtuuslisäys 2025 kehystasoon 460,2 miljoonaa euroa	50 000	100 000	150 000	200 000
	Valtuusesitys yhteensä	510 226	560 226	610 226	660 226

Kehittämissuunnitelman momentin 29.40.51 kehysten ylittävistä esityksistä on liitteenä erillinen muistio perusteluineen ja määrärahatarpeineen.

Momentti 29.40.54 Strategisen tutkimuksen rahoitus

Mikäli Akatemian kokonaisrahoitus kasvaa, Akatemia esittää harkittavaksi myös Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksen tarkistamista. Kehittämissuunnitelmassa on esitetty STN:n valuuden nostamista 59 miljoonaan euroon.

Tästä kehystason ylittävästä ehdotuksesta on liitteenä muistio perusteluineen ja määrärahatarpeineen.

4. Toimintamäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2025-2028

Akatemian hallintoviraston toiminnan rahoitus katetaan **momentilta 29.01.05**.

Suomen hallituksen ensimmäisessä ns. tarkistetussa kehyspäätöksessä 9.10.2023 Akatemian toimintamenot vuonna 2024 ovat 13 539 000 euroa ja 12 578 000 vuosina 2025-2028 . Liitetaulukossa 1 Akatemian toimintamenot esitetään tämän kehyksen mukaisena.

Akatemia esittää kehittämissuunnitelmassa toimintamenomäärärahan nostamista kahdella miljoonalla eurolla eli 14,5 miljoonaan euroon.

Momentin numero ja nimi		Määrärahan/valtuuden jakautuminen, euroa (1000 euroa)			
		2025	2026	2027	2028
29.01.05 Suomen Akatemian toimintamenot	Määrärahalisäys	2 000	2 000	2 000	2 000
	Määräraha yhteensä	14 578	14 578	14 578	14 578

Akatemian hallintoviraston kehystason mukaiset toimintamenomäärärahat ovat riittämättömät eikä kehyksissä esitetty määrärahataso ole toiminnan kannalta kestävä.

Akatemia on esittänyt talousarvion 2024 täydentämistä siten, että Akatemian toimintamenomäärärahaan tehdään pysyvä lisäys, joka nostaa toimintamenomäärärahan 14,5 miljoonaan euroon.

Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan saavuttaa tavoiteltu merkittävä TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, Akatemiassa on oltava laadukkaat ja myös tehtävien lisääntymisen kulut kattavat resurssit. Tämä tarve tunnistettiin TKI-rahoituslakiesityksessä, jonka mukaan tutkimusrahoituksen nousun myötä mahdollinen myöntövaltuuksien tasokorotus edellyttää myös riittävää lisärahoitusta Suomen Akatemian ja Business Finlandin toimintamenoihin.

Todettakoon, että Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa 2022 Akatemian toimintamenoja pidettiin kestävämmän alhaisina verrattuna vastaaviin pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin sisarorganisaatioihin. Tarkasteltaessa toimintamenojen suhdetta tutkimusrahoitukseen verrokkimaiden mediaani on 5,6 %, kun Akatemian rahoitus-toiminnan kulut 2022 olivat 2,2 % verrattuna tutkimusrahoitukseen.

Tästä kehystason ylittävästä ehdotuksesta on liitteenä muistio perusteluineen ja määrärahatarpeineen.

13.10.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Momentti: 29.01.05

ASIA: Pysyvä lisäys Suomen Akatemian toimintamenomäärärahaan

Ehdotus:

Momentille ehdotetaan 14 578 000 euroa.

Lisäys kehysuunnitelmaan 2 000 000 euroa.

Lisäyksestä ehdotetaan pysyvää.

Perustelut:

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain tavoitteiden saavuttaminen edellyttää Akatemian tehokasta ja vaikuttavaa rahoitustoimintaa.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain (ns. T&K-rahoituslaki) tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Laissa säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärästä. Valtuuksien ja määrärahojen määrää on suunniteltu lisättävän tasaisesti vuosittain.

Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan saavuttaa tavoiteltu merkittävä TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, Akatemialla on oltava laadukkaat ja myös tehtävien lisääntymisen kulut kattavat resurssit. Tämä tarve tunnistettiin TKI-rahoituslakiesityksessä, jonka mukaan tutkimusrahoituksen nousun myötä lisäksi mahdollinen myöntövaltuuksien tasokorotus edellyttää myös riittävää lisärahoitusta Suomen Akatemian ja Business Finlandin toimintamenoihin.

Hallitusohjelmassa T&K-rahoituksen kansantaloudellista vaikuttavuutta nostetaan painottamalla tutkimus-yritys-yhteistyöhön kohdentuvaa rahoitusta sekä rahoittamalla yhteiskäyttöisiä TKI-infrastruktuureja. Lisäksi hyödynnetään sekä olemassa olevia tehokkaita rahoitusvälineitä, kuten veturirahoitusta ja lippulaivahankkeita, että TKI-rahoittajaorganisaatioiden uusia yhteisiä ohjelmia. T&K-rahoituksen lisäykset kohdistetaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tehtävään perus- ja soveltavaan tutkimukseen, tutkimuslaitoksille, yliopistosairaaloille sekä kilpailtuun rahoitukseen Suomen Akatemian ja Business Finlandin kautta.

Suomen Akatemia

Akatemia on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas tutkimusrahoittaja ja hoitaa jo nykyisin tehtävänsä erittäin pienellä toimintakulujen osuudella verrattuna vastaavia tehtäviä hoitaviin muiden maiden organisaatioihin. Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa todettiin, että verrokkimaiden mediaani toimintakulujen suhteesta tutkimusrahoitukseen on 5,6 %, kun Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen 2021 oli 2,2 %. Raportissa suositeltiin Akatemian toimintamäärärahojen tason nostamista.

Kasvavien tehtävien ja myöntövaltuuden toimeenpano on viime vuosina ollut mahdollista vain aiemmilta vuosilta siirtyviä määrärahoja käyttämällä. Akatemian tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta 2019. Vuosien 2019–2022 alijäämät olivat yhteensä 5,2 milj. euroa. Alijäämäisyys on katettu jäljellä olleesta siirtyvästä erästä, joka v. 2023 hupenee pieneksi. Vuoden 2023 päättyessä siirtyvän erän ennustetaan olevan 837 000 euroa (6,8 % määrärahasta).

Hallitusohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma käynnistetään tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat epätasapainossa ja toimintamäärärahan alimitoitus vaatisi korjausta. Akatemia on pyrkinyt määrätietoisesti tasapainottamaan tilannetta vähentämällä henkilöstöä, karsimalla tehtäviä, kehittämällä rahoituksen myöntöprosessia ja sitä tukevaa tietojärjestelmää. Myös toimitiloja on supistettu.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
2 000	2 000	2 000	2 000	

13.10.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Momentti: 29.40.51

ASIA: TKI-lisärahoituksen kohdentaminen Suomen Akatemian valtuuteen

Ehdotus:

Akatemia esittää momentin .51 valtuuden nostamista vuonna 2025 50 miljoonaa euroa; vuonna 2026 100 miljoonaa euroa; vuonna 2027 150 miljoonaa euroa ja vuonna 2028 200 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2024 kehysten mukaiseen valtuustasoon (460 226 000 euroa).

Ehdotuksen määräraha-vaikutukset on esitetty perusteluiden taulukoissa.

Perustelut:

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain (ns. T&K-rahoituslaki) tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Tavoitteena on nostaa T&K-rahoituksen taso neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Valtion T&K-rahoitus on nousemassa arviolta 4,2 mrd. euroon vuonna 2030. Hallitusohjelmassa on sitouduttu tarkastelemaan koulutus-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää kokonaisuutena ja todetaan, että ”T&K-rahoituksen lisäykset kohdistetaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tehtävään perus- ja soveltavaan tutkimukseen, tutkimuslaitoksille, yliopistosairaaloille sekä kilpailtuun rahoitukseen Suomen Akatemian ja Business Finlandin kautta.”

Akatemia suunnittelee valtuuden kohdentamista seuraavassa esitettyihin kokonaisuuksiin. Lisäksi valtuutta suunnitellaan kohdennettavaksi muuhun kansainväliseen rahoitusyhteistyöhön, mikä on huomioitu muistion lopussa olevassa koonnissa määräraha-vaikutuksista.

T&K-osaajien määrän nostamisen tohtorikoulutusta vahvistamalla

Parlamentaarisen TKI-työryhmän mukaan T&K-rahoituslain mukainen rahoitustason nousu tarkoittaa merkittävää T&K-työtä tekevän henkilöstön lisäystarvetta. Suomessa on jo nyt OECD-maiden suurin pula korkeakoulutetuista työntekijöistä. Suomen laajeneva TKI-toiminta edellyttää osaajapulaan vastaamista ja erityisesti riittäviä panostuksia tohtoreiden kouluttamiseen.

T&K-rahoituslain mukaisella merkittävällä tutkimus- ja kehittämistoiminnan resurssien lisäämisellä tavoiteltu osaamispohjan kasvu ja kansainvälisen tason innovaatiokyvykkyys ei voi toteutua, ellei yrityksillä ja julkisella sektorilla ole riittävästi käytettävissään

tohtorikoulutettuja, ammattitaitoisia tutkijoita. Tämä on perusedellytys TKI-lain ja hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nykyiseen kulurakenteeseen perustuvan arvion mukaan lisäystarve olisi lähes 9 000 henkilöä T&K-järjestelmään joka vuosi 2024–2030. Uusista TKI-osaajista noin 2 000 tulisi olla tohtoreita, joista noin puolet työskentelisi yksityisellä ja puolet julkisella sektorilla. T&K-pohjainen talouden kasvu on mahdollista vain, jos entistä suurempi osa lahjakkuuksista saa tutkijakoulutuksen ja jos tohtorit työllistyvät nykyistä laajemmin T&K-tehtäviin yrityksissä ja julkisella sektorilla.

Akatemian hankkeiden yhteydessä valmistuu jo nyt merkittävä määrä tohtoreita vuosittain, ja lisäämällä tohtorikoulutettaviin suunnattua rahoitusta vahvistetaan laajapohjaisesti kilpailukykyisimmän ja innovatiivisimmän tutkimuksen vaikuttavuutta uusien osaajien kautta.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
1 000	5 400	11 300	18 500	63 800

Osaamiskeskittymä- ja ekosysteemirahoituksen vahvistaminen

Suomen Akatemian rahoittama lippulaivaohjelma tukee korkeatasoista tutkimusta ja siitä kumpuavaa laajaa taloudellista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lippulaivoissa yhdistyvät vahva yhteistyö elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kanssa, muuntautumiskyky sekä taustaorganisaatioiden vahva sitoutuminen. Lippulaivoilla luodaan tulevaisuuden osaamista ja kestäviä ratkaisuja yhteiskunnan haasteisiin sekä edistetään taloudellista kasvua kehittämällä muun muassa uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Myös sidosryhmät näkevät lippulaivat tärkeänä toimijana alansa ekosysteemille.

Lippulaivaperustaiset missiot pohjautuvat lippulaivojen toiminta-alueilla tunnistettuihin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Missioiden tarkoituksena on ratkoa monialaisia yhteiskunnallisia ongelmia ja samalla tuoda tuloksia lähemmäs kansalaisia. Missiotoimintamallin tavoitteena on yksittäisiä tai erillisiä projekteja suurempi vaikuttavuus.

Kansainvälinen yhteistyö on osa lippulaivojen toimintaa. Akatemia edistää kansainvälistä yhteistyötä lippulaivojen edustamalla aihealueilla erityistoimenpitein esimerkiksi yhdysvaltalaiskumppaniensa kanssa. Tavoitteena on käynnistää yhteistyötä uusien kansainvälisten toimijoiden kanssa ja vahvistaa jo olemassa olevaa yhteistyötä rahoittajien kuten National Science Foundationin (NSF) ja National Institutes of Healthin (NIH) kanssa.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
1 250	6 750	14 500	25 150	92 350

Tutkimuksen infrastruktuurit

Pitkäjänteisesti ylläpidetyt, korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit ovat vaikuttavan TKI-toiminnan perusta. Johdonmukainen ja hyvin suunniteltu tutkimusinfrastruktuuritoiminta parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua, uudistumista, ja kilpailukykyä, sekä lisää suomalaisten tutkimusympäristöjen kansainvälistä vetovoimaa ja edesauttaa julkisen- ja yksityisen sektorin yhteisiä investointeja. Yhteiskäyttöisillä tutkimusinfrastruktuureilla on myös merkittävä rooli suurien tietoaineistomäärien ja niihin liittyvien palveluiden kehittämisessä, ja digitalisaation edistämässä.

Rahoitusta kehitetään vastaamaan tarpeita kuten tutkimusinfrastruktuurien yhteiskäyttöisyyden lisäämiseen yksityisen sektorin kanssa, dataintensiivisyyden kasvun tuomiin muutostarpeisiin ja korkeatasoisten osaajien kasvattamiseen. Vertaisarvioinnin kautta allokoitava kilpailullinen rahoitus tutkimusinfrastruktuureihin tukee erittäin hyvin tavoitteita TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamisesta.

Tutkimusinfrastruktuureilla on merkittävää potentiaalia toimia uusien innovaatioiden luojina ja koko TKI-toiminnan vauhdittajina sekä korkeatasoisen osaamisen kehittäjinä. Tämä potentiaali voidaan toteuttaa pitkäjänteisellä ja asianmukaisesti kohdennetulla riittävällä rahoituksella.

Suomen tutkimusinfrastruktuurirahoitus on jäänyt pahasti jälkeen muihin Pohjoismaihin verrattuna, joissa rahoitustaso tutkimusinfrastruktuureille vuositasona on 65-170 miljoonan euron luokkaa.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
0	1 000	5 400	11 050	47 550

Temaattinen rahoitus suuriin haasteisiin sekä tutkimusrahoittajien (Akatemia ja Business Finland) yhteisohjelmiin

Akatemia jatkaa ohjelmajohjaista rahoitustaan suurten haasteiden ratkaisemiseksi. Rahoituksella lisätään Suomen kyvykkyyttä ja resilienssiä vastata laajoihin yhteiskunnallisiin haasteisiin tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan keinoin samalla kehittäen TKI-ympäristöä ja sen toimintatapoja.

Hallitusohjelman kirjausten mukaisesti suunnitellaan myös Akatemian ja BF:n yhteisohjelmia. Yhteisohjelmat koostuvat Akatemian ja Business Finlandin rahoittamista yhteen nivotuista omista ohjelmista. Ohjelma-aiheet voivat kohdistua laajoihin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, joiden taloudellinen, teknologinen, sosiaalinen, kulttuurinen tai ympäristöön ja terveyteen kohdistuva vaikutus on merkittävä. Tällaisia aiheita ovat esimerkiksi väestön ikääntyminen, uusien teknologioiden hyödyntäminen tai puhdas siirtymä.

Laajoihin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamiseen paneutuvat yhteisohjelmat perustuvat Akatemian ja Business Finlandin toisiaan täydentäviin vahvuuksiin TKI-järjestelmässä. Yhteisohjelmat luovat uutta lisäarvoa suomalaiseen TKI-ympäristöön tukemalla laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa ja yhteistyötä.

Ohjelmissa Akatemia kohdentaa rahoitustaan tieteellisen tutkimuksen ja tutkijankoulutuksen tukemiseen, tutkimuksen vaikuttavuuden edistämiseen sekä TKI-verkostojen ja osaamisen

vahvistamiseen. Näin Akatemia vahvistaa TKI-toimintaympäristön kyvykkyyttä vastata laajoihin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja hyödyntää murrosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
500	2 700	5 400	7 900	23 500

Tutkitun tiedon vaikuttavuus (Proof of Concept)

Rahoitustason nostamisella tavoitellaan Suomen innovaatiokyvykkyyden ja kilpailukyvyyn sekä suomalaisen yhteiskunnan toimintakyvyn lisäämistä edistämällä ja nopeuttamalla tutkimustulosten hyödyntämistä kohti kaupallistamista ja muuta yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Rahoitusmuodolla rakennetaan silta kohti muuta riskirahoitusta (mm. Business Finland) parantaen täten innovaatioketjun saumattomuutta.

Tutkimuksen hyödyntämisen hankkeet rakentuvat Akatemian tieteellisesti laadukkaiksi arvioimiin ja rahoittamiin tutkimushankkeisiin nopeuttaen ja edistäen tutkimustulosten hyödyntämistä. Esikuvana vuoden 2023 pilotin valmistelussa on käytetty Euroopan tutkimusneuvosto ERC:n Proof of Concept -rahoitusmuotoa.

Suomen Akatemia ja Business Finland tekevät tiivistä yhteistyötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan rajapinnassa. Akatemia rahoittaa tutkimuksen hyödyntämisen rahoituksella tieteellistä tutkimusta lähellä olevaa, korkeatasoisista tutkimushankkeista syntyvää tutkimustulosten hyödyntämistä. Business Finland puolestaan rahoittaa sellaista tutkimusta, jonka tuloksia yritykset voivat hyödyntää vientiliiketoiminnassaan. Akatemian tutkimuksen hyödyntämisen rahoitukselle on siten selkeä tarve. Se nopeuttaa ja edistää tutkimustulosten hyödyntämistä.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
250	1 350	2 950	5 300	20 150

Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus

Akatemian tutkimusvaltuus uudistaa tiedettä pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti tukemalla kilpailukykyisimpien tutkijoiden ja tutkimusryhmien uusia ideoita.

Valtuuden kautta tehdään myös merkittävässä määrin kansainvälistä yhteistyötä, mikä parantaa Suomessa toimivien tutkijoiden menestysmahdollisuuksia kansainvälisessä tutkimusrahoituskilpailussa (esimerkiksi Horisontti Eurooppa).

Akatemiasta tehdyn kansainvälisen arvioinnin 2022 suositusten mukaisesti valtuuden tasoa tulisi korottaa, jotta rahoitettavien hankkeiden osuus hakemuksista olisi kohtuullisella tasolla. Akatemia tavoittelee vähintään 15 % hyväksymistasoa.

Akatemian valtuus rakentaa TKI-toiminnassa sekä tutkimuksen että innovaatiotoiminnan näkökulmasta pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta. Laadukas tutkimus parantaa tutkimustyön

Suomen Akatemia

tuottamien tulosten lisäksi myös yhteiskunnan ja yritysten absorptiokykyä eli kyvykkyyttä soveltaa muualla tehdyn tutkimuksen tuloksia. Parhaat ratkaisut ja tärkeät alat eivät ole ennakolta julkisten rahoittajien ja poliittisten päättäjien tiedossa.

Akatemia kohdentaa valtuuttaan pitkäjänteisen tutkimuksen vahvistamiseen. Valtuudesta voidaan kohdentaa myös lisärahoitusta esimerkiksi huippuyksiköille tai lippulaivoille ja Tutkimus- ja innovaationeuvoston monivuotisen toimintasuunnitelman mukaiseen T&K-rahoitukseen.

Jos valtuus ei kasva, vaarantuu Suomen strategia rakentaa menestystä ja kilpailukykyä korkeaan osaamiseen perustuen. Ilman jatkuvaa investointia tutkimuksen korkeaan tasoon, ei synny edellytyksiä talouden kasvulle. Pelkkään tutkimuksen hyödyntämiseen tähtäävä rahoitus ei huolehdi tarvittavasta osaamis pohjasta ja sen kehittymisestä.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
-10 500	13 550	37 350	88 000	101 600

Koonti: Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa) yhteensä momentille 29.40.51:

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
-7 500	31 000	78 000	157 500	356 000

13.10.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Momentti: 29.40.54

ASIA: Strategisen tutkimuksen neuvoston myöntövaltuuden korottaminen

Ehdotus:

Strategisen tutkimuksen neuvoston tehtävänä on rahoittaa tutkimusta, jonka avulla etsitään konkreettisia ratkaisuja suuriin ja monitieteistä otetta vaativiin yhteiskunnallisiin haasteisiin sekä tuetaan yhteiskunnallista keskustelua ja poliittista päätöksentekoa. Neuvoston myöntövaltuus on pysynyt samalla tasolla strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin perustamisesta saakka. Strategisen tutkimuksen vuosittaisiin rahoituspäätöksiin käytettävissä olevaa valtuutta ehdotetaan pysyvästi korotettavaksi hallitusohjelman ja TKI-rahoituslain hengen mukaisesti 3 369 000 eurolla eli 55 631 000 eurosta 59 000 000 euroon.

Momentin käyttöperusteluja on samalla tarve muuttaa siten, että poistetaan maininta *”Määrärahaa saa käyttää myös kansallisena vastinrahoituksena EU-hankkeiden ja muiden kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia.”*

Perustelut:

Strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin arvioinnissa (Kivistö ym. 2022, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-487-3>) todettiin instrumentin täyttäneen pääsääntöisesti siihen kohdistetut odotukset. Tiettyjä kehittämiskohteita kuitenkin tunnistettiin kansainvälisyyden ja tiedonhyödyntäjien sitouttamisen vahvistamisessa sekä yhteiskunnallisten vuorovaikutustahojen monipuolistamisessa esimerkiksi elinkeinoelämän suuntaan. Tämän pohjalta strategisen tutkimuksen neuvostolle esitetään lisävaltuutta käytettäväksi

- rahoitettavien hankkeiden kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseen
- rahoitettavien hankkeiden toteuttaman, sidosryhmien kanssa tehtävän yhteiskehittämisen ja vaikuttavuustyön vahvistamiseen
- rahoitettavien hankkeiden tutkimustulosten pohjalta tehtävään kehitystyöhön kohti kaupallistamista tai muita sovelluksia.

Valtuuden ja määrärahan tarkistuksen avulla strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentti pystyy entistä kokonaisvaltaisemmin vastaamaan odotuksiin tutkimustiedon vaikuttavuuden lisäämisestä. Suoraan strategisen tutkimuksen hankkeisiin rakennettavalla kansainvälisellä tutkimusyhteistyöllä vahvistetaan sellaista kansainvälistä politiikkavaikuttamista, jolla on liittymäkohtia suomalaiseen yhteiskuntaan. Panostamalla entistä vahvemmin yhteiskehittämiseen ja vuoropuheluun parannetaan sidosryhmien sitoutuneisuutta yhteisten päämäärien tavoitteluun ja tutkimustulosten hyödyntämiseen. Tukemalla tulosten kehitystä kohti käytännön sovelluksia laajennetaan strategisen tutkimuksen vaikuttavuuskenttää.

Mikäli valtuustasoon ei saada korotusta, strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin on vaikea vastata sille ulkopuolisessa arvioinnissa osoitettuihin suosituksiin. Jos rahoitettujen tutkimushankkeiden kansainvälistä yhteistyötä ei pystytä tukemaan nykyistä vahvemmin, kansainvälisen tieteellisen ja tiedepoliittisen vaikuttavuuden vahvistuminen riskeerataan. Innovaatioiden syntyä ja kilpailukykyä vahvistavaa potentiaalia jää hyödyntämättä, jos ei pystytä tarjoamaan rahoituksellisia väyliä kohti tulosten kaupallistamista ja soveltamista. Mikäli taas suositusten mukaista kehittämistyötä toivottaisiin toteutettavaksi ilman valtuuden korottamista, jouduttaisiin tutkimushankkeille myönnettävää perusrahoitusta pahimmillaan leikkaamaan uusien kehityskohteiden kustannuksella.

EU-hankkeiden vastinrahoitusta koskevan maininnan poistaminen on puolestaan perusteltua siltä pohjalta, että Horisontti 2020 -puiteohjelmakauden päätyttyä strategisen tutkimuksen neuvosto päätti yhteisymmärryksessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa luopua vastinrahoituksen myöntämisestä. Vastinrahoituksen myöntöperiaatteet eivät suoraan tukeneet strategisen tutkimuksen neuvoston päätehtävän eli yhteiskunnallisesti vaikuttavan temaattisen ohjelmärahoituksen kansainvälistä ulottuvuutta. Lisäksi valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 on jo osoitettu huomattava summa EU-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen työ- ja elinkeinoministeriön kautta jaettavaksi.

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2025	Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Myöh. vuodet yhteensä
0	1 133	2 266	3 399	6 798

Liitetaulukko 1. Toimintasuunnitelma (pääöksentekovolyymi) kehystason mukaan vuosille 2025-2028 (1000 euroa)

Kehyysuunnitelma	2022	Suunn. 2023	TAE 2024	TTS 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028
1. Valtuus	390 980	427 526	460 226	460 226	460 226	460 226	460 226
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus			220 576	230 476	213 476	225 476	214 476
Tohtorikoulutuksen vahvistaminen			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Osaamiskeskittymät/Lippulaivat							
*Lippulaivat			40 000	30 000	30 000	30 000	30 000
*Lippulaivojen kv. yhteistyö			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Tutkimuksen infrastruktuurit			35 000	40 000	40 000	45 000	45 000
Huippuyksikköohjelmat			30 000	20 000	41 000	14 000	30 000
Tutkitun tiedon vaikuttavuus, Proof of Concept			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö			10 000	15 000	10 000	20 000	15 000
EuroHPC			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Tietojärjestelmät ja laitehankinnat					1 000	1 000	1 000
Jäsenmaksut ja hakemusarviointi			2 200	2 300	2 300	2 300	2 300
Ohjelmajohdattainen rahoitus							
*Liikuntatutkimus			2 450	2 450	2 450	2 450	2 450
*Temaattinen rahoitus suuriin haasteisiin sekä Akatemian ja BF:n yhteisohjelmiin			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
STN-valtuus							
Temaattinen rahoitus							
3. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)	55 631	55 631	55 631	55 631	55 631	55 631	55 631
3. Valtiosopimukseen perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	21 044	22 895	27 349	27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.40.05)	12 086	12 318	13 539	12 578	12 578	12 578	12 578
Yhteensä	479 741	518 370	556 745	556 148	556 148	556 148	556 148

Liitetaulukko 2: Toimintasuunnitelma (päätokeksentekovolyymi) kehittämissuunnitelman mukaan vuosille 2025-2028 (1000 €)

Kehittämissuunnitelma	2022	Suunn. 2023	TAE 2024	TTS 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028
1. Valtuus				510 226	560 226	610 226	660 226
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus				220 476	228 476	260 476	289 476
Tohtorikoulutuksen vahvistaminen				50 000	50 000	60 000	60 000
Osaamiskeskittymät/Lippulaivat							
*Lippulaivat				40 000	40 000	60 000	60 000
*Lippulaivojen kv. yhteistyö				10 000	10 000	10 000	10 000
Lippulaivapohjaiset missiot				15 000	15 000	15 000	15 000
Tutkimuksen infrastruktuurit				40 000	60 000	65 000	70 000
Huippuyksikköohjelmat				20 000	41 000	14 000	30 000
Tutkitun tiedon vaikuttavuus, Proof of Concept				15 000	15 000	20 000	20 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus				50 000	50 000	50 000	50 000
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö				15 000	15 000	20 000	20 000
EuroHPC				10 000	10 000	10 000	10 000
Tietojärjestelmät ja laitehankinnat					1 000	1 000	1 000
Jäsenmaksut ja hakemuserviointi				2 300	2 300	2 300	2 300
Ohjelmapohjainen rahoitus							
*Liikuntatutkimus				2 450	2 450	2 450	2 450
*Temaattinen rahoitus suuriin haasteisiin sekä Akatemia-BF yhteisohjelmiin				20 000	20 000	20 000	20 000
STN-valtuus							
Temaattinen rahoitus							
3. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)				59 000	59 000	59 000	59 000
3. Valtiosopimukseen perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)				27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.40.05)				14 578	14 578	14 578	14 578
Yhteensä	0	0	0	611 517	661 517	711 517	761 517

Suomen Akatemia

Erotus Kehittämissuunnitelman ja kehyslaskelman välillä	2022	Suunn. 2023	TAE 2024	TTS 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028
1. Valtuus (mom. 29.40.51 ja 29.40.53)				50 000	100 000	150 000	200 000
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus				-10 000	15 000	35 000	75 000
Tohtorikoulutuksen vahvistaminen				20 000	20 000	30 000	30 000
Osaamiskeskittymät/Lippulaivat				0	0	0	0
*Lippulaivat				10 000	10 000	30 000	30 000
*Lippulaivojen kv. yhteistyö				0	0	0	0
Lippulaivapohjaiset missiot				15 000	15 000	15 000	15 000
Tutkimuksen infrastruktuurit				0	20 000	20 000	25 000
Huippuyksikköohjelmat				0	0	0	0
Tutkitun tiedon vaikuttavuus, Proof of Concept				5 000	5 000	10 000	10 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus				0	0	0	0
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö				0	5 000	0	5 000
EuroHPC				0	0	0	0
Tietojärjestelmät ja laitehankinnat				0	0	0	0
Jäsenmaksut ja hakemuserviointi				0	0	0	0
Ohjelmapohjainen rahoitus				0	0	0	0
*Liikuntatutkimus				0	0	0	0
*Temaattien rahoitus suuriin haasteisiin sekä Akatemia-BF yhteisohjelmiin				10 000	10 000	10 000	10 000
2. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)				3 369	3 369	3 369	3 369
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)				0	0	0	0
4. Toimintamenot (mom. 29.01.05)				2 000	2 000	2 000	2 000
Yhteensä				55 369	105 369	155 369	205 369

Liitetaulukko 3: Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Myöntämisvaltuus (momentti 51.)	2024	2025	2026	2027	2028	2029 -	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Vuosien 2017-2023 valtuudet	354 177	299 060	209 156	103 634	37 625	5 401	1 009 053
-RRF Avainalat	13 000	11 746	4 940	0	0	0	29 686
-RRF Kansalliset infrat	5 000	5 000	261	0	0	0	10 261
-RRF Paikalliset infrat	8 000	9 190	0	0	0	0	17 190
Ennen vuotta 2024 tehdyt sitoumukset	380 177	324 996	214 357	103 634	37 625	5 401	1 066 190
Vuoden 2024 sitoumukset	23 011	101 250	124 261	115 057	73 636	23 011	460 226
Vuoden 2025 sitoumukset		23 011	101 250	124 261	115 057	96 647	460 226
Vuoden 2026 sitoumukset			23 011	101 250	124 261	211 704	460 226
Vuoden 2027 sitoumukset				23 011	101 250	335 965	460 226
Vuoden 2028 sitoumukset					23 011	437 215	460 226
Menot yhteensä	403 188	449 257	462 879	467 212	474 840	1 109 943	3 367 320

Liitetaulukko 4: Strategisen tutkimusrahoituksen tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Myöntämisvaltuus	2024	2025	2026	2027	2028	2029 -	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Ennen vuotta 2024 tehdyt sitoumukset	55 631	37 087	18 543	0	0	0	111 261
Vuoden 2024 sitoumukset	0	18 544	18 544	18 543	0	0	55 631
Vuoden 2025 sitoumukset		0	18 544	18 544	18 543	0	55 631
Vuoden 2026 sitoumukset			0	18 544	18 544	18 543	55 631
Vuoden 2027 sitoumukset				0	0	18 544	37 087
Vuoden 2028 sitoumukset					0	0	55 631
Menot yhteensä	55 631	55 631	55 631	55 631	55 631	111 261	389 416